

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-263-0-42>

**FEATURES OF THE QUALIFICATION OF THEFT COMMITTED
UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL**

**ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ КРАДІЖКИ,
ВЧИНЕНОЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Nikolaienko T. B.

*doctor of Law, Professor,
Professor of the Theory of Law and
Criminal Procedure Department
Bohdan Khmelnytskyi
National Academy
of the State Border Guard Service
of Ukraine
Khmelnytskyi, Ukraine*

Ніколаєнко Т. Б.

*докторка юридичних наук,
професорка,
професорка кафедри теорії права
та кримінально-процесуальної
діяльності
Національна академія Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
м. Хмельницький, Україна*

Bilyk A. A.

*Student of the Faculty
of Management Training
Bohdan Khmelnytskyi
National Academy
of the State Border Guard Service
of Ukraine
Khmelnytskyi, Ukraine*

Білик А. А.

*слухач факультету підготовки
керівних кадрів
Національна академія Державної
прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького
м. Хмельницький, Україна*

Дослідження особливостей кваліфікації кримінальних правопорушень, вчинених в умовах воєнного стану, на даний час є особливо актуальними. Вчинення кримінальних правопорушень проти власності в період надзвичайного чи воєнного стану, тим чи іншим чином може негативно впливає на суспільне становище в державі, а як наслідок в широкому розумінні, – на національну безпеку держави в цілому. 3 березня 2022 року Законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» були внесені зміни до Кримінального кодексу України (далі – ККУ), відповідно яких посилено відповідальність за мародерство, встановлено кваліфікуючу ознаку для кримінальних правопорушень проти власності, як: крадіжка, грабїж, розбій, вимагання, привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, як вчинення злочинів в умовах

воєнного або надзвичайного стану (ч. 4 ст. 185; ч. 4 ст. 186; ч. 4 ст. 187; ч. 4 ст. 189; ч. 4 ст. 191 ККУ) [1]. До внесених вказаних змін, вказані діяння, зокрема крадіжка, вважалися кримінальним проступком. Лише у разі вчинення такого діяння повторно або за попередньою змовою групою осіб (ч. 2 ст. 185 ККУ), з проникненням у житло або інше володіння (ч. 3 ст. 185 ККУ), у великому чи особливо великому розмірі (ч. 4, 5 ст. 185 ККУ) вони визнавалися злочином [2, ст. 185].

На сьогоднішній день крадіжка, вчинена в умовах воєнного чи надзвичайного стану є особливо кваліфікованим складом злочину. Вчинення в умовах воєнного стану, крадіжка кваліфікується з урахуванням правил кваліфікації кваліфікованих складів, тобто за ч. 4 ст. 185 ККУ [3, с. 70]. Вчинення крадіжки при вчиненні за таких ознак означає, що винна особа, з метою полегшення вчинення злочину використовує найбільш несприятливий для суспільства час, тяжкі обставини та умови, в яких опинилося суспільство, що дозволяє робити висновки про підвищений ступінь суспільної небезпеки злочинів, які вчиняються суб'єктом в умовах воєнного стану.

Відповідно до п. 11 ч. 1 ст. 67 ККУ, при кваліфікації злочину та призначенні покарання, обставинами, які його обтяжують, визнаються, зокрема: «вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій» [2, п. 11, ч. 1 ст. 67]. Відповідно до ч. 2 вказаної статті, суд «має право, залежно від характеру вчиненого кримінального правопорушення, не визнати будь-яку із зазначених у частині першій цієї статті обставин, за винятком обставин, зазначених у пунктах 2, 6, 6¹, 7, 9, 10, 12 такою, що обтяжує покарання, навівши мотиви свого рішення у вирокі» [2, п. 11, ч. 1 ст. 67]. З урахуванням цього, можна зазначити, що під час судових розглядів, вчинення злочину в умовах воєнного стану повинно враховуватись, як обтяжуюча обставина. Проте, покарання, що може бути призначено з урахуванням є певним чином обмеженим, оскільки відповідно до вимог ст. 65 ККУ покарання не може перевищувати верхню межу санкції відповідної статті (санкції частини статті) Особливої частини ККУ» [4]. В умовах воєнного стану, коли масовими є розкрадання майна громадян, майна підприємців, державного майна, представниками держави-агресора, а також «нечесними» на руку нашими співвітчизниками, які, використовуючи стан війни не гребують поласувати чужим майно та вчиняти інші злочини, врахування такої ознаки повинно суттєво впливати на розмір остаточного покарання. Хоча, з іншої сторони, окремі види злочинів/кримінальних правопорушень мають у диспозиціях статей такі кваліфікуючі ознаки.

Водночас слід звернути увагу на те положення, що в обставинах, які обтяжують покарання законодавець вживає формулювання як вчинення злочину/ кримінального правопорушення «з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій», та як кваліфікуючу ознаку у вчиненні окремих злочинів «вчинення злочину в умовах воєнного або надзвичайного стану». Однозначно погодитись з цією позицією неможливо.

Необґрунтоване ототожнення різних за змістом та суттю правових понять матиме негативний результат в судовій практиці.

По-перше, виникає питання: чи будь-яке вчинення злочину в період дії режиму воєнного стану утворюватиме кваліфікуючу ознаку певного злочину, у разі якщо вона унормована законодавцем, чи визначати все ж таки ту ознаку як обтяжуючу, відповідно до п. 11 ч. 1 ст. 67 ККУ?

По-друге, чи застосовувати такі ознаки одночасно, враховуючи, що ці ознаки є різними за їх змістовим навантаженням чи лише ту, яка передбачена у диспозиції статті?

По-третє, з урахуванням різних правил призначення покарань, чи не буде порушень прав людини, коли у разі, коли при врахуванні кваліфікуючої ознаки остаточне призначення покарання може бути більш суворішим, аніж тоді, коли буде застосована ознака, відповідно до п. 11 ч. 1 ст. 67 ККУ?

Для уникнення такої ситуації, дотримання вимог законодавства щодо того, що призначення покарання повинно бути необхідне та достатнє для виправлення особи, попередженню вчиненню нових кримінальних правопорушень доцільно уніфікувати та прийти до єдиного розуміння/трактування кваліфікуючої ознаки як «вчинення злочину в умовах воєнного стану» та обставини, що обтяжує покарання – «вчинення злочину з використанням умов воєнного стану».

Для цього необхідно уніфікувати ці поняття; передбачити в п. 11 ч. 1 ст. 67 ККУ обставину, що обтяжує покарання у формулюванні «вчинення злочину в умовах воєнного або надзвичайного стану», унормувати положення щодо розширення правових можливостей призначати у зв'язку з цим більш суворі види/розміри покарання.

Література:

1. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство: Закон України від 03.03.2022 № 2117-IX. URL: <https://cutt.ly/PBvuQ5N> (дата звернення: 05.10.2022).

2. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341– III. URL: <https://cutt.ly/2BgHvvv> (дата звернення: 05.10.2022).

3. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: нав. посіб./ За заг. ред. В.В. Топчія, наук. ред. В.І. Антипова. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.

4. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство: Пояснювальна записка. URL: <https://cutt.ly/TBvaPvw> (дата звернення: 05.10.2022).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-263-0-43>

**ON THE ISSUE OF SYSTEMATIZATION OF THE
CHARACTERISTICS OF VICTIMS OF CRIMINAL OFFENSES
COMMITTED IN THE FIELD OF HOUSING CONSTRUCTION**

**ДО ПИТАННЯ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ОЗНАК ЖЕРТВ
КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ВЧИНЮВАНИХ
У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА**

Ryvovarov V. V.

*Doctor of Philosophy, Docent,
Academician Stashis Scientific
Research Institute
for the Study of Crime Problems
Kharkiv, Ukraine*

Пивоваров В. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
м. Харків, Україна*

Sirets O. O.

*Postgraduate Student
Academician Stashis Scientific
Research Institute
for the Study of Crime Problems
Kharkiv, Ukraine*

Сірець О. О.

*аспірант
Науково-дослідний інститут
вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
м. Харків, Україна*

We consider it possible to put forward the hypothesis that the key empirical basis for studying the problems of crime in the field of housing construction is Art. 190, 191, 197-1, 364-1 of the Criminal Code of Ukraine. In the context of this hypothesis, we can state that the nature of the victim of criminal offenses committed in the field of housing construction is complex,